

16 VE 17. YÜZYIL İSTANBUL KADI DEFTERLERİNDEN EGE YÖRESİ'NİN TAŞINABİLİR MADDİ KÜLTÜR VARLIKLARIYLA İLGİLİ BAZI KAYITLAR

H.Örcün Barışta¹

ÖZET

Osmanlı İmparatorluğu döneminden günümüze ulaşabilen 16 ve 17. Yüzyıllara tarihlenen Osmanlı saray ve çevresine ait taşınabilir maddi kültür varlıkları, çeşitli koleksiyonlarda ve müzelerde yer almaktadır. Bununla birlikte saray dışında kullanılan maddi kültür varlıkları ise oldukça az sayıda ve tartışmaya açık niteliktedir. Bu tür maddi kültür varlıklarının araştırılmasında yazılı ve görsel kaynaklara başvurmak gereklidir. Yazılı kaynaklardan biri hem sosyal hayat hem de miras alınan varlıklar hakkında bazı kararları içeren Osmanlı Resmî Mahkeme Kayıtlarıdır. Osmanlı hukuk kurallarının harmonisinden kaynaklanan bu kayıtlar, Saray dışında kullanılan etnografik kültür varlıklarının izlenebilmesine fırsat sunmaktadır. Bu kayıtlardaki kararlarda listelenen maddi kültür varlıkları miras bırakılan varlıklar hakkında bilgiler sunmaktadır. Örneğin, keçe ve deri işleri, kilimler, halılar, dokumalar, el dokuma bez ve kumaşlar gibi el sanatları ürünlerinin tipleri, çeşitleri ve varlıkları hakkında bilgi sunarlar.

Osmanlıların, Asya, Afrika ve Avrupa'daki birçok yerleşim yerini içine alan geniş bir imparatorluğu yönetmeleri zengin kültür varlıklarına sahip olmalarına işaret etmektedir. Osmanlı coğrafyası üzerinde yayılan bu kültür varlıkları üretim merkezleri göz önünde bulundurularak Ege Yöresi, Marmara Yöresi, Anadolu Yöresi gibi başlıklar altında sınıflandırılabilir. Söz konusu üretim merkezlerinden biri de Ege Yöresi'dir.

Bu makalede kısa bir süre önce İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM) ve 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı tarafından hazırlanarak yayınlanan *İstanbul Mahkemesi Kadı Defterleri* adlı eser kapsamında yer alan İstanbul'a ait resmî mahkeme kayıtlarında belgelenmiş Ege Yöresine ait bazı taşınabilir kültür varlıklarına dikkati çekmektir. Ege Yöresine ait taşınabilir kültür varlıklarına yönelik çalışmalara katkıda bulunulması, Osmanlı Klasik dönemine ait belgelenmiş taşınabilir kültür varlıklarına ışık tutulması ve hak ettikleri dikkatin üzerlerine çekilmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Osmanlı, 16 ve 17.yüzyıl, Ege yöresi, Mahkeme kayıtları*

¹ Prof. Dr. Emekli Öğretim Üyesi

ABSTRACT

Some Records On Portable Tangible Cultural Heritage Of Aegean Region In 16th and 17th Century Kadi's Books

Extant cultural property goods, belong to the Ottoman court and its environment from the 16th and 17th centuries, are kept in the museums and collections. The pieces which were used out of the Ottoman court are rare and questionable. Research on these pieces is in need of using the written and visual sources. One of the written sources is Official Ottoman Judge Records which consist of some decisions or rules related to social life as well as inherited property. These records which were derived from the harmony of the rules of the Ottoman Law give us an opportunity to carry out a thorough observation on ethnographical goods which were used out of the court. The goods listed among decisions offering some knowledge about the inheritance property enable us to find out the existence, variations, types of hand craft products such as hand woven fabrics, weavings, carpets, kilims, felt and leather work.

Ottomans ruled a vast empire with settlements on Asia, Africa and Europe which indicates a rich cultural property. This cultural property widespread over of the Ottoman geography might be classified regarding to their production centers such as Aegean Environs, Marmara Environs, and Anatolian Environs etc. One of these production centers is Aegean Environs.

In this article my aim is to point out some examples of cultural property of Aegean Environs which were documented in the official Judge records of Istanbul called *İstanbul Mahkemesi Kadı Defterleri* (Qadi Registers) recently prepared and published by İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM) and 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı. In an attempt to make a modest contribution to the cultural property belonging to Aegean Environs here I want to bring to light some documented pieces from the Classical Period and try to attract the deserved attention to them.

Key words: *Ottoman, 16th and 17th centuries, Aegean Environ, Judge record*

Osmanlı İmparatorluğu Dönemi sanatından günümüze ulaşan örnekler taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarından oluşmaktadır. Bu döneminin Klasik Döneme tarihlenen taşınabilir maddi kültür varlıkları başta İstanbul'da Topkapı Müzesi olmak üzere Türk ve İslam Eserleri Müzesi, Askeri Müze yanı sıra bazı müzeler ve koleksiyonlarda korunmakta ve sergilenmektedir. Bir dönemin kültür düzeyinin göstergesi niteliğindeki, Geç Dönem örneklerinden sayıca az olan bu parçalar arasında güzel sanatlar düzeyine ulaşmamış bir grup el sanatı artistik el sanatı ürünü bulunmaktadır. Bu örnekler toprak işleri, ağaç işleri, metal işleri, değerli taş işleri, tekstil işlerinden dokuma, yazma, işleme, halı yanı sıra deri, kürk vb. gibi dallarda nesnel başvuru kaynakları oluşturmaktadır. Genellikle saray ve çevresine ait olan Osmanlı sanatı tamlaması başlığı altında kümelenen bu örnekler saray dışında halkın

kullandığı örneklerin varlığı, niteliği ve niceliği konusunda yetersiz kalmakta bazı sorulara neden olmaktadır. Kısaca saray ve çevresinden kalan parçaların çok geniş bir coğrafyada yaşayan halk arasındaki örneklerinin varlığı bunların üretim yerleri açısından bazı bilimsel boşluklar belirmektedir. Bu durum Osmanlı etnografyası bağlamında yazılı kaynaklarla minyatür, gravür, yağlı boya resim vb. gibi görsel kaynaklara başvurmayı gerektirmektedir. Yazılı kaynaklar kapsamında İstanbul Müftülüğü Şer'iyeye Sicilleri Arşivinde korunan Kadı Sicilleri olarak adlandırılan defterler engin bir hazine oluşturmaktadır. Bu defterlerin tereke, muhalledat ve hibe gibi başlıkları altında yer alan hükümlerde toprak işleri, ağaç işleri, metal işleri, değerli taş işleri, tekstil işleri (dokuma, yazma, işleme, halı, kilim) deri, kürk, keçe vb. gibi taşınabilir kültür varlıkları konusunda aydınlatıcı kayıtlar bulunmaktadır.

Osmanlı etnografyası bağlamında Klasik Dönem taşınabilir kültür varlıklarının üretildikleri yörelerin belirlenebilmesi aşamasında güçlü bir dayanak oluşturan Kadı Sicilleri üzerindeki kitabeden 1309 (1891 M.) yılında II. Abdülhamit tarafından yenilediği anlaşılan II. Abdülhamit Dönemi'nde kurulan, Sicilat-ı Şer'iyeye Dairesi'nin binasında şimdiki İstanbul Müftülüğü'ne bağlı Şer'iyeye Sicilleri Arşivinde bulunmaktadır. Burada İstanbul'a ait yirmi yedi mahkemenin defterleri II. Abdülhamit'in tuğrası ile taçlandırılmış dolaplarda korunmaktadır. 15X45 cm. boyutlarında sayfa sayıları 10-20 den 200-300 e kadar değişebilen, ortalama 100 sayfa civarında ve 400-500 kaydı içeren, daha çok rik'a, ta'lik veya divani hatla yazılmış bazıları Arapça olan bu defterlerden² İstanbul denince söz konusu olan dört bölge klasik tabiriyle İstanbul (sur içi İstanbul) ve Bilad-i Selase (Üsküdar Galata Eyüp) bölgelerinden 40 tanesi seçilerek³ İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM) tarafından hazırlanarak 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı işbirliği ile yayımlanmıştır. Üsküdar, İstanbul, Bab, Galata, Eyüp, Balat, Hasköy, Rumeli Sadareti vb. gibi mahkemelere ait olan bu Kadı Sicilleri Osmanlı etnografyası alanında önemli yazılı kaynaklar oluşturmaktadır. Bilindiği gibi Etnografya (Alm. Ethnographie, Fr. Ethnographic, İng. Ethnography): Kelimenin aslı Yunanca ethnos= (halk) ve graphiren=(yazmak, tasvir etmek)den gelmektedir. Etnografya çeşitli halkların yaşama tarzlarını, düşüncelerini, yaratmış oldukları maddi ve manevi kültür öğelerini sistemli bir şekilde tasvir eder. Etnoloji'nin bir dalı olan etnografya'ya tasviri etnoloji de denmektedir.⁴ şeklinde tanımlanan etnografya ya yönelik müzeler ülkemizde sayıca azdır halk bilim müzeciliği ve el sanatları gelişme aşamasındadır.⁵ Kadı sicilleri üzerinde yapılan taramalar

² Yunus Uğur, "Şer'iyeye Sicilleri", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul, 2010, C. 39, s.9.

³ M. Akif Aydın, **Kadı Sicillerinde İstanbul**, İSAM, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, İstanbul, 2010, s.20..

⁴ Sedat Veyis Örnek, **Etnoloji Sözlüğü**, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları: 200, Ankara, 1971, s. 80.

⁵ H. Örcün Barışta, " Halkbilim Müzeciliği ve El Sanatları", **Türkiye'de Halkbilim Müzeciliği ve Sorunları Sempozyum Bildirileri**, Yayıncı Hazırlayanlar: Öcal Oğuz-Tüba SaltıkÖzkan, Gazi Üniversitesi THBMER Yayını, Ankara, 2003, s. 71-77.

doğrultusunda yapılmış yayınlar.⁶ İstanbul yanı sıra bazı İstanbul dışı üretim merkezleri ve ünlü ürünlerle çok zengin etnografik ürünlerin varlığını gözler önüne sermektedir. Bu defterlerde geniş Osmanlı coğrafyasının çeşitli yöreler arasında yer alan Ege Yöresinin bazı taşınabilir kültür varlıklarının isimleri dikkat çekmektedir.

Makalenin Amacı ve Sınırı

Bu makalede amacımız: İstanbul Müftülüğü Şer'iyye Sicilleri Arşivinde bulunan ve İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM) tarafından hazırlanarak 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı işbirliği ile yayınlanan Kadı Sicillerinden Üsküdar, İstanbul, Bab, Galata, Eyüp, Hasköy mahkemelerine ait: İstanbul Kadı Sicilleri Üsküdar Mahkemesi, 1 Numaralı Sicil; İstanbul Kadı Sicilleri Üsküdar Mahkemesi, 2 Numaralı Sicil; İstanbul Kadı Sicilleri Üsküdar Mahkemesi, 5 Numaralı Sicil; İstanbul Kadı Sicilleri Üsküdar Mahkemesi, 26 Numaralı Sicil; İstanbul Kadı Sicilleri Galata Mahkemesi 20 Numaralı Sicil; İstanbul Kadı Sicilleri Galata Mahkemesi 32 Numaralı Sicil; İstanbul Kadı Sicilleri Galata Mahkemesi 37 Numaralı Sicil; İstanbul Kadı Sicilleri Galata Mahkemesi 65 Numaralı Sicil; İstanbul Kadı Sicilleri, Eyüb Mahkemesi, (Havas-ı Refia)74 Numaralı Sicil; İstanbul Kadı Sicilleri Hasköy Mahkemesi 10. Numaralı Sicil; İstanbul Kadı Sicilleri Bab Mahkemesi 46 Numaralı Sicil üzerinde yapılan tarama sonucunda saptanan Ege Yöresinin bazı taşınabilir kültür varlıklarını belirterek daha kapsamlı çalışmalara bir zemin hazırlamak,

Bu yolla Osmanlı etnografyasının çok zengin bir bölgesine pencere açmak ve bu bölgenin defterlerinin incelenmesi konusunda bir çağrıda bulunmaktır.

Makale Üsküdar Mahkemesi, 1, 2, 5, 26, Numaralı Sicil; Galata Mahkemesi 20, 32, 37, 46, 65; Eyüb Mahkemesi 74; Hasköy Mahkemesi 10; Bab Mahkemesi 46 İstanbul Mahkemesi numaralı defterlerle sınırlıdır. Söz konusu kadı defterlerinin tereke, muallifat hibe başlıkları altında sıralanan kayıtlar üzerinde yapılan tarama sonucunda saptanan Ege yöresine ait taşınabilir kültür varlıkları ayrı bir başlık altında toplanabilir.

İstanbul Kadı Sicil Defterlerinden Ege Yöresine İlişkin Bazı Kayıtlar

Yukarda sıralanan defterlerde belirlenen Ege Bölgesinin taşınabilir kültür varlıklarına ilişkin kayıtlar ilgili hüküm başlığı altında sayfa numarası ile birlikte dizilerek şöyle belirtilebilir.

⁶ H.Örcün, Barışta, “Yazılı Kaynaklardan Osmanlı İmparatorluğu Klasik Dönem Kadı Defterlerinden İpek Kumaşlarıyla İlgili Bazı Bilgiler”, **Uluslararası İpek Böcekçiliği ve İpekli Dokumalar Sempozyumu**, Atatürk Kültür Merkezi-Akdeniz Üniversitesi-25-28 Ekim 2011. H.Örcün Barışta, “Klasik Dönem Kadı Defterlerindeki 16. Yüzyıl Maddi Kültür Varlıklarıyla İlgili Bazı Bilgiler”, **Uluslararası Katılımlı XVI.Ortaçağ- Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu** , Cumhuriyet Üniversitesi Sivas 18-20 Ekim 2012; H.Örcün Barışta, “17 Yüzyıl Kadı Sicillerinden Osmanlı İmparatorluğu Döneminin Maddi Kültür Varlıkları Ürünleriyle İlgili Bilgiler”,**Uluslararası Türk Sanatları Sempozyumu, Selçuk Üniversitesi Türk El Sanatlarını Uygulama ve Araştırma Merkezi, Konya Büyükşehir Belediyesi**, 8-9 Kasım 2012 Konya.

İstanbul Kadı Sicilleri Üsküdar Mahkemesi, 1 Numaralı Sicil⁷

Cafer b. Koçu'nun terekesi başlığı altında:
İmroz kise s. 264.

İstanbul Kadı Sicilleri Üsküdar Mahkemesi, 2 Numaralı Sicil⁸

Hacı'nın terekesi başlığı altında:
İmros kaftan s. 426.

İstanbul Kadı Sicilleri Üsküdar Mahkemesi, 5 Numaralı Sicil⁹

Paşa Yiğit'in terekesi başlığı altında:
Çalma-ı Denizli s, 126;
Berdik b. Ahmed'in terekesi başlığı altında:
Çalma-ı Denizli keten s. 138.
Mustafa b. Mehmed'in terekesi başlığı altında:
Çalma-ı Denizli s.143.
Davut Paşa Cami'inde vefat eden misafir terekesi başlığı altında:
Çalma-ı Denizli s. 159.
Resul el Haddad'in terekesi başlığı altında
: Denizli dülbendi s. 138.
Abdi b. Ahmed'in terekesi başlığı altında:
Denizli dülbendi s. 151.
Luka b. Abdullah terekesi başlığı altında:
İmroz kebesi s. 186.

İstanbul Kadı Sicilleri Üsküdar Mahkemesi, 26 Numaralı Sicil¹⁰

Hesna bt. Abdullah'ın terekesi başlığı altında:
Denizli dülbendi s. 151;
: Bir makrama'ı Siroz s.405;
İstabl b. Piri Paşa terekesi başlığı altında:
Denizli dülbendi s. 151;

⁷ **İstanbul Kadı Sicilleri Üsküdar Mahkemesi, 1 Numaralı Sicil (919-927/M. 1513-1521)**, Hazırlayanlar: Bilgin Aydın- Ekrem Tak, İSAM, 2008, C.1.

⁸ **İstanbul Kadı Sicilleri Üsküdar Mahkemesi, 2 Numaralı Sicil (H.924-927 /M.1518-1521)**, Hazırlayan: Rıfat Günalan- Vildan Kemal- Özlem Altıntop- Hatice Ayyıldız Bahadır, Arapça Metin: Mehmet Akman, Kontrol Eden: Mahmut Ak, Mustafa Oğuz, İSAM, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, İstanbul, 2010, C.2.

⁹ **İstanbul Kadı Sicilleri Üsküdar Mahkemesi, 5 Numaralı Sicil (H.930-936/M.1524-1530)**, Hazırlayan: Yasemin Dağdaş- Zeynep Berktaş, Kontrol Eden : Mustafa Oğuz, İSAM, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, İstanbul, 2010, C.3.

¹⁰ **İstanbul Kadı Sicilleri Üsküdar Mahkemesi, 26 Numaralı Sicil (H. 970-971/M. 1562-1563)**, Hazırlayan: Rıfat Günalan, Arapça Metin: Mehmet Akman, Kontrol Eden: Fikret Sarıcaoğlu, İSAM, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, İstanbul, 2010, C. 7 .

: Köhne İmroz kebesi s.440;

Bergama papuç s. 440.

İstanbul Kadı Sicilleri Galata Mahkemesi 20 Numaralı Sicil¹¹

Kime Ait olduğu belli olmayan tereke başlığı altında:

Kilim-i Menemen s. 109.

Haydar b. Abdullah'ın muhallefatı başlığı altında:

Kebe-i İmroz-ı beyaz s. 352;

Kebe-i İmroz s. 352;

Kebe-i Ağrıboz s. 352.

Fatima bt. Süleyman'ın muhallefatı başlığı altında:

Kebe-i Ağrıboz Eğriboz s. 257.

İstanbul Kadı Sicilleri Galata Mahkemesi 32 Numaralı Sicil¹²

Kenan Bey b. Abdullah'ın muhallefatı başlığı altında:

Çakşır-ı Bodrum s. 38;

İhsan b. Abdullah'ın muhallefatı başlığı altında:

Çakşır-ı Bodrum s.73.

İstanbul Kadı Sicilleri Galata Mahkemesi 37 Numaralı Sicil¹³

Topçu Mehmed Paşa muhallefatı başlığı altında:

İmroz Kebe s. 136 .

İstanbul Kadı Sicilleri Galata Mahkemesi 46 Numaralı Sicil¹⁴

Mustafa Reis bt. Abdullah'ın varisleri arasında taksim edilen terekesi başlığı altında:

Tire kuşağı s. 105.

Memi Paşa bt. Abdülmennan'ın varisleri arasında taksim edilen terekesi başlığı altında:

Uşak seccade s. 150.

¹¹ **İstanbul Kadı Sicilleri Galata Mahkemesi 20 Numaralı Sicil (H.1005-1007 /M. 1596-1599)**, Hazırlayan: Mehmet Akman- Fethi Gedikli, Kontrol Eden: Mehmet Akif Aydın, İSAM, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, İstanbul, 2012, C.35.

¹² **İstanbul Kadı Sicilleri Galata Mahkemesi 32 Numaralı Sicil (H.1015-1016/M. 1606-1607)**, Hazırlayan: Mehmet Akman, Osmanlıca Metin: Fethi Gedikli- M.Macit Kenanoğlu Kontrol Eden: M.Akif Aydın, İSAM, İstanbul Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, İstanbul, 2012, C. 36.

¹³ **İstanbul Kadı Sicilleri Galata Mahkemesi 37 Numaralı Sicil (H.1022-1024/M. 1613-1615)**, Hazırlayan: Rasim Erol- Yılmaz Karaca, Arapça Metin: Mehmet Akman, Kontrol Eden: Fikret Sarıcaoğlu, Koordinatör: Mümin Yıldıztaş, İSAM, İstanbul Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, İstanbul, 2012, C. 37.

¹⁴ **İstanbul Kadı Sicilleri Galata Mahkemesi 46 Numaralı Sicil (H.1024-1029/M. 1615-1620)**, Hazırlayan: Ayhan Işık- Esra Yıldız, Arapça Metin: Mehmet Akman, Kontrol Eden: Mustafa Oguz, Koordinatör: Kenan Yıldız, İSAM, İstanbul Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, İstanbul, 2012, C. 38.

Rüstem Paşa bt. Abdullah'ın varisleri arasında taksim edilen terekesi başlığı altında:

Bodrum çuka zıbm s. 108;

Bodrum çakşır s. 109.

Şemsi Ruhsar bt. Abdullah 'ın varisleri arasında taksim edilen terekesi başlığı altında:

Atlas Sakız s. 76.

İstanbul Kadı Sicilleri Galata Mahkemesi 65 Numaralı Sicil¹⁵

Seydi Ali b. Sefer'e vasi tayini başlığı altında:

Makrama-i Tire s.248.

Mehmet Bey b. Ali'nin muhallefatı başlığı altında:

Kemha-ı Sakız s. 109.

Mustafa Beşe b. Abdullah'ın muhallefatı başlığı altında:

Çuka-ı Bodrum s. 193.

İstanbul Kadı Sicilleri, Eyüp Mahkemesi (Havass-ı Refia)74 Numaralı Sicil¹⁶

Hace Hatun bt. Abdullah'ın muhallefatı başlığı altında:

Tire kenarı gömlek s.83;

Listede yer alan ak kenarlı gömlekler yanı sıra Tire kenarı gömlek s.83.

İstanbul Kadı Sicilleri Hasköy Mahkemesi 10. Numaralı Sicil¹⁷

Gülistan bt. Abdülmennan'ın terekesi başlığı altında:

İplik ve Tire kenarlı bez s. 105

Mustafa b. Mehmed'in terekesi başlığı altında:

Çine tülbentli sarık s. 122.

İstanbul Kadı Sicilleri Bab Mahkemesi 46 Numaralı Sicil¹⁸

¹⁵ **İstanbul Kadı Sicilleri Galata Mahkemesi 65 Numaralı Sicil (H.1051-1053/M. 1641-1644)**, Hazırlayan: Sabri Atay- Sabri Erol, Arapça Metin: Mehmet Akman, Kontrol Eden: Mustafa Oguz, Koordinatör: Mümin Yıldıztaş, İSAM, İstanbul Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, İstanbul, 2012, C.39.

¹⁶ **İstanbul Kadı Sicilleri, Eyüp Mahkemesi, (Havas-ı Refia) 74 Numaralı Sicil (1072-1073/ M.1661-1662)**, Hazırlayan: Hüseyin Kılıç- Salih Kahraman-Fuat Recep- Sabri Atay- Rasim Erol-Yılmaz Karaca, Arapça Metin: Mehmet Akman Kontrol Eden: Fikret Sarıcaoğlu, Koordinatör: Mümin Yıldıztaş, İSAM, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, İstanbul, 2011,C.19.

¹⁷ **İstanbul Kadı Sicilleri Hasköy Mahkemesi 10. Numaralı Sicil (H.1085-1090/M. 1674-1679)**, Hazırlayan:Tahsin Özcan, Kontrol Eden: Feridun Emecen, İSAM, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, İstanbul, 2011, C.30.

¹⁸ **İstanbul Kadı Sicilleri Bab Mahkemesi 46 Numaralı Sicil (H.1096-1097/M. 1685-1686)**, Hazırlayan: Sabri Atay- Hüseyin Kılıç- Yılmaz Karaca- Rasim Erol- Salih Kahraman- Fuat Recep, Arapça Metin: Mehmet Akman, Kontrol Eden: Fikret Sarıcaoğlu, Koordinatör: Mumin Yıldıztaş, İSAM, İstanbul Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, İstanbul, 2011, C.19.

Mehmet Ağa'nın evinden çıkan eşyalar başlığı altında:

Uşşak, seccadesi s. 68;

Köhne Uşak seccadesi s. 72;

Köhne Uşak kaliçesi s. 72.

Yukarda dizilen kadı sicillerindeki Ege yöresi ile ilgili kayıtlar: bu yörenin deri işleri dalında: Bergama papuç; dokuma dalında: çalma-l Denizli keten, dülbend-i Denizli, Çine dülbendi, Tire makraması, Tire kuşağı, Tire kenarı gömlek, Bodrum çukası, Bodrum çakşırı, Bodrum çuka zıbını, Siroz makraması, Sakız atlası, Sakız kemhası; halı ve kilim dalında: Kimim-i Menemen, Uşak seccade, Uşak halısı; Kebe dalında İmroz kebesi, İmroz kebesi beyaz, İmros kise, İmroz kaftan ve Ağrıboz kebesi ile ünlü olduğunu ortaya koymaktadır. On iki, kısa zaman birimlerine tarihlenen defterle sınırlı olan bu döküm İstanbul ve dışında bulunan daha çok defter incelendiği zaman artacak ve çözümlenememiş bazı problemleri aydınlatacaktır. İstanbul dışına ait Bolu Şer'iyeye Sicili 1687-1688 Tarihli 836 Nolu Defteri gibi bazı kadı defterleri bu bölgenin ürünlerinin İstanbul dışına da ulaşmış olduğuna işaret etmektedir. Bu defterde iplik ve düğme başlığı altında Tire: Tire ipliği, Tire makraması, Tire peşkeri¹⁹ şeklindeki bilgiler böyle bir görüşü desteklemektedir.

Sonuç olarak denilebilir. İstanbul'un on iki kadı sicili defterindeki bazı kayıtlardan örnekler vererek belirlenen, yapılmış olduğu yöreye göre adlandırılmış varlıkları kayıtlarla belgelenmiş, taşınır maddi kültür varlıkları Ege Yöresi'nin Osmanlı İmparatorluğunun Klasik Dönemi'ndeki yeri ve önemine ışık tutmakta ve bazı bilim adamlarının bazı sorularına yanıt arayarak bizleri bazı bilimsel boşlukları dolduracak bilgilere kavuşturmaktadır.

KAYNAKÇA

Aydın, M.A., **Kadı Sicillerinde İstanbul**, İSAM, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, İstanbul, 2010

Barışta, H.Ö., "Halkbilim Müzeciliği ve El Sanatları", **Türkiye'de Halkbilim Müzeciliği ve Sorunları Sempozyum Bildirileri**, Yayıncı Hazırlayanlar: Öcal Oguz-Tüba SaltıkÖzkan, Gazi Üniversitesi THBMER Yayını, Ankara, 2003, s. 71-77.

Barışta, H.Ö., "Yazılı Kaynaklardan Osmanlı İmparatorluğu Klasik Dönem Kadı Defterlerinden İpek Kumaşlarıyla İlgili Bazı Bilgiler", **Uluslararası İpek Böcekçiliği ve İpekli Dokumalar Sempozyumu**, Atatürk Kültür Merkezi-Akdeniz Üniversitesi-25-28 Ekim 2011, s....

¹⁹ Çöpoğlu, **Bolu Şer'iyeye Sicili 1687-1688 Tarihli 836 Nolu Defterin Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi**, a.g.e. s. 67.

Bariřta, H.Ö., “Klasik Dönem Kadı Defterlerindeki 16. Yüzyıl Maddi Kültür Varlıklarıyla İlgili Bazı Bilgiler”, **Uluslar arası Katılımlı XVI.Ortaçağ- Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu** , Cumhuriyet Üniversitesi Sivas, 18-20 Ekim 2012

Bariřta, H.Ö., “17 Yüzyıl Kadı Sicillerinden Osmanlı İmparatorluğu Döneminin Maddi Kültür Varlıkları Ürünleriyle İlgili Bilgiler”,**Uluslararası Türk Sanatları Sempozyumu, Selçuk Üniversitesi Türk El Sanatlarını Uygulama ve Araştırma Merkezi, Konya Büyükşehir Belediyesi, Konya, 8-9 Kasım 2012**

İstanbul Kadı Sicilleri Üsküdar Mahkemesi, 1 Numaralı Sicil (919-927/M. 1513-1521), Hazırlayanlar: Bilgin Aydın- Ekrem Tak, İSAM, C.1, İstanbul, 2008

İstanbul Kadı Sicilleri Üsküdar Mahkemesi, 2 Numaralı Sicil (H.924-927 /M.1518-1521), Hazırlayan: Rıfat Günalan- Vildan Kemal- Özlem Altıntop- Hatice Ayyıldız Bahadır, Arapça Metin: Mehmet Akman, Kontrol Eden: Mahmut Ak, Mustafa Oğuz, İSAM, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, C.2, İstanbul, 2010

İstanbul Kadı Sicilleri Üsküdar Mahkemesi, 5 Numaralı Sicil (H.930-936/M.1524-1530), Hazırlayan: Yasemin Dağdaş- Zeynep Berktaş, Kontrol Eden : Mustafa Oğuz, İSAM, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, C.3, İstanbul, 2010

İstanbul Kadı Sicilleri Üsküdar Mahkemesi, 26 Numaralı Sicil (H. 970-971/M. 1562-1563), Hazırlayan: Rıfat Günalan, Arapça Metin: Mehmet Akman, Kontrol Eden: Fikret Sarıcaoğlu, İSAM, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, C. 7, İstanbul, 2010

İstanbul Kadı Sicilleri Galata Mahkemesi 20 Numaralı Sicil (H.1005-1007 /M. 1596-1599), Hazırlayan: Mehmet Akman- Fethi Gedikli, Kontrol Eden: Mehmet Akif Aydın, İSAM, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, C.35, İstanbul, 2012

İstanbul Kadı Sicilleri Galata Mahkemesi 32 Numaralı Sicil (H.1015-1016/M. 1606-1607), Hazırlayan: Mehmet Akman, Osmanlıca Metin: Fethi Gedikli- M.Macit Kenanoğlu Kontrol Eden: M.Akif Aydın, İSAM, İstanbul Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, C. 36, İstanbul, 2012

İstanbul Kadı Sicilleri Galata Mahkemesi 37 Numaralı Sicil (H.1022-1024/M. 1613-1615), Hazırlayan: Rasim Erol- Yılmaz Karaca, Arapça Metin: Mehmet

Akman, Kontrol Eden: Fikret Sarıcaoğlu, Koordinatör: Mümin Yıldıztaş, İSAM, İstanbul Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, C. 37, İstanbul, 2012.

İstanbul Kadı Sicilleri Galata Mahkemesi 46 Numaralı Sicil (H.1024-1029/M. 1615-1620), Hazırlayan: Ayhan Işık- Esra Yıldız, Arapça Metin: Mehmet Akman, Kontrol Eden: Mustafa Oguz, Koordinatör: Kenan Yıldız, İSAM, İstanbul Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, C. 38, İstanbul, 2012.

İstanbul Kadı Sicilleri Galata Mahkemesi 65 Numaralı Sicil (H.1051-1053/M. 1641-1644), Hazırlayan: Sabri Atay- Sabri Erol, Arapça Metin: Mehmet Akman, Kontrol Eden: Mustafa Oguz, Koordinatör: Mümin Yıldıztaş, İSAM, İstanbul Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, C.39, İstanbul, 2012

İstanbul Kadı Sicilleri, Eyüb Mahkemesi, (Havas-ı Refia) 74 Numaralı Sicil (1072-1073/ M.1661-1662), Hazırlayan: Hüseyin Kılıç- Salih Kahraman-Fuat Recep- Sabri Atay- Rasim Erol-Yılmaz Karaca, Arapça Metin: Mehmet Akman Kontrol Eden: Fikret Sarıcaoğlu, Koordinatör: Mümin Yıldıztaş, İSAM, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, C.19, İstanbul, 2011

İstanbul Kadı Sicilleri Hasköy Mahkemesi 10. Numaralı Sicil (H.1085-1090/M. 1674-1679), Hazırlayan:Tahsin Özcan, Kontrol Eden: Feridun Emecen, İSAM, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, C.30, İstanbul, 2011

İstanbul Kadı Sicilleri Bab Mahkemesi 46 Numaralı Sicil (H.1096-1097/M. 1685-1686), Hazırlayan: Sabri Atay- Hüseyin Kılıç- Yılmaz Karaca- Rasim Erol- Salih Kahraman- Fuat Recep, Arapça Metin: Mehmet Akman, Kontrol Eden: Fikret Sarıcaoğlu, Koordinatör: Mumin Yıldıztaş, İSAM, İstanbul Avrupa Kültür Başkenti Ajansı, C.19, İstanbul, 2011

Örnek, S.V., **Etnoloji Sözlüğü**,Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yayınları: 200, Ankara, 1971

Uğur, Y., "Şer'iyye Sicilleri", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, Türkiye Diyanet Vakfı, İstanbul, 2010, C. 39,s.9.